

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt, félre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetések helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
 Helyben előfizethet: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.
 Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordozó szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélégydíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglner (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nylittér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Pest, nov. 6.

—r. A helyzet, mely a bankügyi alkudozások folytán Pesten beállott, egyike a legtartatlanabbaknak, sőt legveszedelmesebbeknek nemzetgazdasági tekintetben. A bank alkudozásokkal szemben mi kezdettől fogva a legreálisabb álláspontot foglaltuk el, s mindannyiszor, valahányszor ezen ügyet megérintettük, egyszerűen constaltuk, hogy a két álláspont közti közeledés létrejött a valószínűtlenségek sorába tartozik. A magyar kormány az ország érdekeinek biztosítását, az osztrák kormány pedig a bank érdekeinek ápolását tűzte ki főcéljául s ma, midőn látjuk az eredményeket, melyeket az alkudozás létrehozott, ismételtelhetjük, hogy nemcsak nem jött létre közeledés a két álláspont között, hanem a jelenlegi állapot sokkal rosszabb, sokkal veszélyesebb, mint az előbbi volt. A hiba, s ezt oktalanság volna leplezgetni akarni, egyenesen a pénzügyminiszter eljárásában keresendő s e hibát nem képes a jelenlegi állapottal szemben enyhíteni azon a viszonyokban és tényleges állapotokban rejlő nehézség sem, mely e kérdés türethető megoldásának útjában állott.

A pénzügyminiszter egyszerűen nem tudott számolni az egyszer megtett lépés következményeivel, bele helyezte magát s vele együtt az egész pártot oly posztóba, melynek esélyeit előre nem tartotta szükségesnek megfontolni. Kiküértöltette a világba, hogy Magyarország ilyen meg amolyan állást fog elfoglalni a bankkal szemben, megütötte a nagydobot eszély és előrelátás nélkül megteremtette a hadi állapotot az ország és az osztrák nemzeti bank között, s azután egyszerre fordult egyet a sarkán... s létrehozott oly megállapodásokat, melyek teljesen hatalmába adták Magyarországi ipari és forgalmi érdekeit a nemzeti banknak, s megkötve szolgáltatatták át legvitalisabb nemzetgazdasági érdekeinket egy velünk különben is elenséges, s a pénzügyminiszter eljárása folytán még ellenségesebb álláspontra kényszerített pénzhatalomnak: az osztrák nemzeti banknak. A bank természetesen most visszaadja a kölcsönt azon mesterségesen, de cél és eredmény nélkül (és ez képezi épen az eljárás helytelenségét) előidézett állapotért, melyet a magyar pénzügyminiszter ellene megteremtett jónak látott.

Az egyezmény által kikötött milliók Pesten vannak, de a bank egész kárörömmel gunyolódik azzal, hogy Pesten nincs hitelképes ember és intézet annyi, a mennyi ezen összegeket igénybe vehető; s ezen ürügy alatt a legelső rangú pénzintézetek váltói visszautasítatnak. Ennek természetes következménye, azután az, hogy ezen intézetek felmondják a náluk letett értékpapirokat, mint megtette ezt a franco bank és a municipális bank, s követni fogja, mert kényszerülve van rá, minden pénzintézet.

Legszomorubb sorsa van a kisebb pénzintézeteknek, melyek kebelében az ugynevezett személyi hitelegyletek állanak fen, melyek hosszabb időre kiköcsönzött s csak kis részletekben visszafolyó pénzzel dolgoznak. Ezen intézetek hónapok óta nem adhatnak már senkinek hitelt, s jelenleg végszorultságukban arra kényszerültek, hogy az alapszabályszerűleg csak

negyedévenként tíz perczentes részletekben visszafizetendő kölcsönöket egyszerre kéri adósaiktól. Pedig Pest összes iparos osztálya van e személyi hitel-egyletekben érdekelve, s nagyon természetes, hogy beláthatlan zavarral s veszélylyel fog e rendszabály foganatosítása kapcsolatban lenni. Szóval oly állapotban van a pesti piac, hogy ha rögtöni segély nem érkezik, megakad az összes forgalom, s a legnagyobb deroute fog bekövetkezhetni menthetlenül.

A deákpárt körében, mely azt hitte, s hihette joggal, hogy a miniszter, ki megfújja a harezi kürtöt egy veszedelmes ellenséggel szemben, tisztában van magával minden bekövetkezhető eshetőségre nézve, nagy az izgatottság, s a ma estve tartandó deákpárti konferentián erőlyes felszólalásra fog e körülmény okot szolgáltatni, s a legtöbbben megvannak győződve, hogy ezen úgy, ha a kormány nem fogja tudni az egyszer elkövetett hibát jóvá tenni, Kerkápoly állásába kerül.

Két dolog van még, illetőleg merült fel az előbbivel kapcsolatban, a mi elégedetlenségre ad okot. Mindkettő kormányunk azon folyton egyezkedő manijában találja indoklását melynek köszönhető különben a fentebbi eredmény is. Ezek egyike a fővárosok rendezéséről szóló törvényjavaslat, melyben a virilesek intézménye ugyszólván megsemmisített. Eltekintve attól, hogy nem mutat politikai észlelyre az egy és ugyanazon ország kebelében különböző institutióval bíró fractiókra osztani a törvényhatóságokat, mely felosztásban nem a törvényhozók előtt szükségkép irányadó nemzeti közczél, hanem egyik, vagy másik törvényhatóság tetszése, vagy nem tetszése az irányadó, e rendelkezés megfosztja legigazoltabb értelmezésétől magát az egész viriles intézményt, s indokolatlannak tűnő fel azon küzdelmet, mely annak behozatala mellett oly szívóssággal s annyi jogosultsággal folyt. A másik a szászok legyezgetése a Királyföld rendezéséről szóló törvényjavaslat megállapított szövegével szemben, mely e törvényjavaslat azon elvét illetőleg, hogy a szász nemzeti egyetem egyedül és kizárólag a nemzeti vagyion kezelésére van jogosítva, a szász egyetemnek némi részben politikai jogokkal leendő felruházását is kilitásba helyezi. Mindkét ügy beható eszmecsere tárgyát képezi a képviselőház deákpárti tagjai közt.

Allami és társadalmi életünk.

III.

(K—G.) Azelőbbi cikkekben igyekeztem elősorolni nagyjában azokat a bajokat, félszeg kinövéseket, melyek valódi akadályai hátramaradásunknak, s melyeket meggyógyítani, eltávolítani elutasíthatlan kötelességünk, ha haladni akarunk. — E bajok már természetöknél fogva sem olyanok, melyeket törvényhozási lag lehetne orvosolni. — Oly észrevétlenül, és oly parányi részletekben vannak elterjedve a társadalmi élet minden tagjában, hogy összhátásuk csak akkor vehető észre, ha körül tekintünk beléletünk terén s látjuk, hogy daczára természeti, földrajzi és állami viszonyaink kedvező voltának, nagyon hátra vagyunk maradván. —

Hogy szorgalmasok, munkaszeretők, elő-

re-látok, és takarékosok legyünk, ez azt hiszem nem igényelhet törvényhozási elintéztést, hanem minden egyesnek kizárólagos kötelessége. A kormánynak, és országgyűlésnek e tekintetben más végezni valója nincs, mint utat nyitni, módot nyújtani arra, hogy minden egyes kifejttesse erejét, s hogy munkásságának gyümölcseit békében élvezhesse.

A mely kormány ennél többet teszen, az lehet atyáskodó, rendőri szerepekre vállalkozó, de a nép javát előmozdító soha sem; s a mely nép ennél többet elfogad, a mely megtűri, hogy kormánya legsajátosabb ügyeibe avatkozzék belé, minden egyéb lehet, de életrevaló, a tulajdonképi függetlenségre megérett semmi esetre nem.

Épen ez a baj nálunk, hogy nagy hajlandósággal birunk, tétlenül élni, s mindent a kormánnytól várni, s mert ügyeink nem folynak úgy, mint szeretnők, bűnbakkul előtoljuk a kormányt, azt okozva mindenért.

A török is így teszen, érje jó vagy balsors, mindent a fatalismusra hárít.

Az egyéni felelősség elve nem tud sehogy lábra kapni nálunk, kivéve, ha állapotunk némileg javul. Ekkor teli torokkal hirdetjük egyen egyen, hogy miénk a dicsőség, és senki másé.

Ismerjük el, hogy a baj a társadalomban van, s hogy azon csak magunk segíthetünk. Ne appelláljunk minduntalan másra, mert saját kötelességeinket senki sem végezheti el helyettünk.

Korunk főtürekvése az anyagi és szellemi jólétnek minél szélesebb körben való terjesztése, mely türekvésnek minél nagyobb mérvben megvalósítása van hivatva azon, — ma még csak a messze távolban feltűnedező valódi egyenlőséget eszközölni, mely hivatva lesz egészen új alakot adni állami és társadalmi intézményeinknek. Ennek a türekvésnek magából a társadalomból kell kiindulnia; magoknak a társadalom embereinek kell munkához látni nemi különbség nélkül, különben céltévesztett minden más fáradozás. A társadalom tagjai már gyakori érintkezésük, sokszori összejövetelöknél fogva is leginkább vannak arra hivatva, hogy az anyagi és a szellemi élet diadalát minden együttlétök alkalmával előbbre vigyék egy lépéssel. Csak egyesített társadalmi erő társadalmi uton képes megtenni azt, hogy valahára elérjünk annak a végtelen birodalomnak határáig, hol az igazi egyenlőség kezdődik, mely nincs alávetve a külszerencse változandóságainak, hanem örök és állandó, mint az alap, melyen nyugszik.

Jaj annak a népnek, mely feltűről, vagy másoktól vár mindent, s nem maga igyekszik segíteni baján, melyet maga ismer legjobban!

Áhitatosan csüngünk az országgyűlési tanácskozásokon, azt gondolva, hogy a mit ott négy fal között végeznek, boldoggá tesz minket, s kisegít minden bajunkból.

Iszonyu csalódás!

Mit ér a legjobb népnevelési törvény, s az ezek megalkotására fordított idő, ha ma holnap üressen maradnak az iskola padjai? mit a száz mértföld hosszúságu vasutak és csatornák, ha nincs mit szállítani rajtok? mit a legkorlátlanabb választói jog, ha az öntudatos

polgár helyett a fanatizált tömeg, a könnyen megvásárolható lelkek lépnek az urna elé?! Mit érnek mindezek, ha nincs neki való nép?!

Sokáig lehetne még e kérdéssel foglalkozni de félek, hogy az olvasó türelmével vissza élek. Különben már e rövid vázlatból is világos, hogy hola a baj, ki az orvos, mi az orvosság. Beszéljünk kevesebbet s dolgozzunk többet; legyünk előrelátók és takarékosabbak; a mi a mi kötelességünk, ne toljuk azt másra; legyen a kötelesség mulasztásból eredő egyéni felelősség általánosan elterjedve, alkalmazva ekkor fogjuk igazán betölthetni azt a helyet, melyet a különböző kedvező viszonyok nemzetünk, államunk számára kijelöltek, s nem úgy és akkor, ha összefogott kézzel szüntelenül lamentálunk, másokat hibáztatunk és gyanúsítunk.

Legújabb táviratok.

Szt.—Pétervár, nov. 6. A „Golos“ szerint Ausztria és Oroszország közt — a polgári és büntető ügyekben való ítéletek kölcsönös végrehajtása végetti szerződés megkötése tárgyában — jegyzékváltás van folyamatban.

Berlin, nov. 6. A „Prov. Corr.“ jelenti: Az államkormány el van határozva, a kerületi rendtartás javaslatát — a képviselőházban megállapított alapelvek lényeges fenntartása mellett, azonban a tetemes gyakorlati aggályokat keltő egyes határozatok megváltoztatásával — ujonnan megállapítani. A javaslat legelőbb is a képviselőház elé fog terjesztetni, hol annak ismétli elfogadtatására teljes remény van; addig azonban az urakházában tételenek intézkedések a javaslat elfogadtatásának biztosítása iránt. A császár ezen elengedhetetlennek elismert rendszabály keresztültelére a legteljesebb részvétet szenteli.

Laibach, nov. 6. Tegnapelőtt este Adelsbergen földrengés volt; több ház erősen megráztattott.

Az orsz. pénzügyi bizottságból.

Középtanodák. Előirányzat 159,330 frt, (1872-ben 65,186 frt.)

A bizottság megszavazta az előirányzatot a budai és pesti államgymnasimok költségeinek kivitelével. E két gymnasium költségei ugyanis eddig a tanulmányi alapról fedeztettek, a minister azonban e két intézet költségeit is az állam terhére vette. A bizottság nem látván célszerűnek azt, hogy a középtanodák rendezése és szervezése előtt e létező állapotban változás történjék, ennélfogva a két tételt a költségvetés e cziméből kihagyta. A többi tétel változatlan maradt. És így elfogadtatott a középtanodai tanárok fizetése is.

Reáltanodák. Előirányzat 275,768 frt. (72-ben 183,921 frt.) Az előirányzat megszavaztatott a győri és n.-várad reáltanodákra felvett összegek kivételével, melyeket a bizottság függőben hagyott, felszólítván a minisztert, terjeszse elő azon szerződéseket, melyeket az illető városokkal kötött. Fölhívja továbbá a bizottság a miniszter figyelmét a középtanodák szervezésének sürgető szükségére, mire a minister kijelenti, hogy az erre vonatkozó tjavaslatot minél előbb a ház elé fogja terjesztetni. Végül felhívja a minisztert a bizottság arra, igyekezzék oda hatni az egyes városokkal az alreáltanodák felállítására iránt folytatott tárgyalások alkalmával, hogy e községek alreáltanodák felállítására helyett inkább polgár iskolákat létesítsenek, melyek a polgári műveltséget elősegítik. A végösszeg megszavazása függőben hagyatott.

Középtanodák közös költségei az előirányzat szerint tíz ezer forintban szavaztatott meg. Tanodai szaklapok segélyezésére az előirányzat szerint 800 forint szavaztatott meg.

Szaktanodák. Eczim 1. rovatául felvett a pesti kereskedelmi akadémia segélyezésére évenként eddig is megszavazott 10 ezer forint, mely a kereskedelmi miniszter költségvetésébe tételezett át.

Férfi tanító-képezdékre előirányozva van 325 700 forint (72-ben 311.925 forint). A bizottság változatlan hagyta, s egyszersmind tudomásul veszi a miniszter azon jelentését, mely szerint a miniszter folytatja azon tanulmányozásokat, melyeket elődje a ház határozata folytán megkezdett. Tanítónő-képezdékre 117.810 forint van előirányozva (72-ben 93.720 forint volt) megszavaztatott.

A tanítóképezdek közös költségei 30 ezer forintban megszavaztatott.

Tanítóképezdei és torna póttanfolyamok 120 ezer forint. Eczim két külön címre osztott és pedig: 1-ső cím: tanítóképezdei póttanfolyamok 100 ezer forint és a 2-dik cím: torna tanfolyamokra 20 000 forint megszavaztatott. Tanítóképezdei tanárjelöltek és iskolatanítók kiképzetésére az előirányzott 10 ezer forint megszavaztatott.

Budai polgári iskola tanítóképezde, előirányzat 15.575 forint: miután ezen intézet csak jövő októberben nyitnak meg 3 ezer forint szavaztatott meg.

Budai polgári iskola tanítónő képezde 6.838 forint az előirányzat szerint megszavaztatott.

Bazaine és Bismarck.

Bazaine perére vonatkozólag az „Union Libérale” a következőket írja: „Oktober 21-én Rameau versaillesi mairenek fontos beszélgetése volt Bismarck herceggel, melyben a porosz államkancellár a Bazaine által ajánlott békefeltételeket is fölment. 1872. május 2-ki mellékletében, tehát oly időben, midőn e közbenjött esetről még szó sem volt, az „Union Libérale et démocratique de Seine et Oise” már egész terjedelemben közölte a beszélgetést, mely a hitelesség jellegével bír.

Maga Rameau gondoskodott annak egyes részleteit azonnal az összejövetel után pontosan feljegyezni. Másnap pedig a községtanácsossal közölte a hallottakat, mely a jelentést a jegyzőkönyvbe vétette fel. Ezen okmányok Bazainere vonatkozó része így hangzik: „Igen, maire ur, mondá Bismarck, miután szívroga gyújtott, úgy látszik, hogy a telet önként fogjuk tölteni, pedig rendkívül vágyodom Berlinbe visszatérni.

„Reánk nézve ez ép oly kellemetlen — válaszolá a maire — de miért tennék ezt?

„Választások nélkül — folytatá Bismarck — a béke nem lehetséges. E pillanatban nem létezik senki, ki magára vállalhatná a felelősséget Franciaországot lekötölni: — sem Chambord gróf, sem az orleansok, sem a regens-császárnő, Franciaország mindamellett békét öhaját s ugyanezt öhajja Németországnak is. Végre is kényszerülve leszünk III. Napoleonnal alkudozni sőt rátok erőszkölni.

„Ezt önök nem fogják tenni — kiáltott fel Rameau — Franciaország halálos sértést látna benne.”

TÁRCZA.

Dembinski tábornok emlékiratai.

Danzer Alphons átdolgozása szerint.*)

I.

Bevezetés.

A következő lapok, melyek Dembinski tábornok hátrahagyott s a nyilvánosságtól elvont irataiból vannak véve, egy férfi tevékenységét rajzolják, ki mint katoná ép úgy, mint ember és politikus a legnagyobb mértékben megérdemelt részvétünk.

D. egy osztrák katonai tanintézetből került ki, gyakorlatilag a minden századokban leghatmasabb katonai lángezek egyikének vezetése alatt nyerve kiképzését, e férfi ismételt befolyást nyert két ország sorsának intézésére, azon végzeteljes pillanatok egyikében, midőn minden csak egy tehetséges katonai kardjának szerencsésétől van függőbe téve s mindenki csak abban hisz és remél.

De nem egyedül a tehetséges tábornok, még inkább megérdemelt részvétünk a jellem kitűnő nemességével bíró vezér, ki nagylelkű tulajdonait a legnagyobb események közepette sem tagadta meg. Gróf Dembinski sorsának meg van az a tragikus jellege, hogy csak kétségbeesett s a bukáshoz közel álló ügyek vezetését bízták rá.

*) Megjelentek s folytatódniak a bécsi „Wehrzeitung” című katonai szaklap idei 115-dik számában kezdve s folytatva többi számaiban. Milapunkban rögtön a Danzer által írt előszó után ott kezdjük az önéletrajzomat, hol a tábornok állépte hazánk határait, annak sorsa intézésében tevékeny részt kezdett venni.

A ford. — a. ö.

„De a győzőnek — viszonzá Bismarck — érdekében fekszik a legyőzöttet oly hatalom kezébe adni, mely csak praetorianusaira támaszkodhatik, meri ekkor bizonyos benne, hogy a legyőzött nem kezd támadó háborút... Majdnem hihetetlen, mily mértékben üzte a császári kormány a coruptiót. Ismeri ön a tiullériákban talált okmányokat?”

„Nem ismerem gróf ur — válaszolá a maire — tudja ön, hogy egy hónapnál tovább semmiről sem értesültünk.”

„Ezen okmányok igen nevezeteseek. Még a demotratia korypheusai is némileg compromittálva vannak általuk; kényszerülve lesznek azokat kis lapunkban ismertetni. Egyebiránt csalódik ön, ha azt hiszi, hogy Napoleonnak már nem volnának párhiveli; a hadsereg mellette van.”

Rameau tagadólágt intett fejével, mire a kancellár folytató: „Boyer tábornok, Bazaine marschall által küldetve, megérkezett, hogy Napoleon császár nevében a béke felett alkudozzék. Ha Metz helyőrségét kivonulni engedjük, ez a Gironde mögé fog visszahúzódni, oly kötelezettséggel, hogy három hónapig nem harcol ellenünk, s bevárja az események lefolyását. Ekkor rendelkezésünkre áll a Metz zárólás 200,000 ember; hét hadsereget fogunk alakítani, s bejárjuk velők Franciaországot, ennek költségén élőködve. Páris a tartományokra számít, és ezek Párisra! Kettős családás; Párisnak hadserege van, mely talán alkalmas egy vár megvédésére, de a sík mezőn nem állhatja meg helyét, mert nincs sem tűzérsege, sem lovassága. Szóval, mert szervezelen. A mi a departementeket illeti, mióta Orleansig hatoltunk, tudjuk, mit kell a loirei hadseregről tartanunk: csupa romokból, maradványokból áll az, melyeket nem lehet szerves egészszé egyesíteni. A departementek azonfölül zokan kezdik venni, hogy az országot meg nem kérdezik. Ejszakon már csak Lille tanusit némi harcias szellemet, ellenben Rouen és Havreben, hová csapatokat menesztettünk, a közvélemény roszaia a további ellentállást. Több városban a rendőrséget fele részben csapataink, fele részben a lakosság kezeli.”

A fennebiekre a „Republique française” a következő megjegyzéseket teszi: „Nem hisszük, miszerint Rivière tábornok a versaillesi maire, e vallomásából valami újról értesült volna, a mi még kéllőn tudva nem lenne. Tissot londoni francia követ ugyanis már 1872. okt. 20-án sürgőnyt intézett a toursi delegatiohoz, melyben Chambord urat a Boyer tábornokkal tartott beszélgetésről értesítette. A nevezett tábornok nyilatkozataiból kiderül, hogy Bazaine marschall Bismarcknak és Frigyes Károly hercegnek katonai egyezményt ajánlott, melynek értelmében a metzi hadsereg, azon föltétel alatt, hogy bizonyos ideig nem harcol Poroszország ellen, a francia területnek tetszésétől függő pontjára vonult volna vissza, mely pont semlegesnek volt nyilvánítandó. Ezen egyezmény továbbá kimondá, hogy a marschall a csapatok élén marad, és kötelezi magát, a törvényhozó testületet, úgy mint a szept. 4-e előtt fenállott, a csapatok körébe meghívni és általa a reggenség helyreállítását proclamáltatni. Mellékesen megjegyezve, Gambetta kimondá, miután e sürgöny tudomásra jutott, kétségkívül elég oka volt Bazaine-t honárulónak nyilvánítani. Tissot sürgönye bizonyosan még jelenleg is Rivière tábornok kezében van, vagy ha nem, úgy könnyű lesz azt a külügyminiszterium levéltárában felkutatni.

gikus jellege, hogy csak kétségbeesett s a bukáshoz közel álló ügyek vezetését bízták rá.

A lengyel királyság sorsa máskép dől el s Európá térképe másképen néz ma ki, ha 1831 augusztusában csak egy héttel előbb megy át a felkelő seregek fölötti főparancsnokság a tehetetlen lengyel fővezér kezéből Dembinski kezébe. Hihetetlen az, hogy mily csekély okoktól függ a világtörténeti események így vagy amúgy eldőlése.

Nem kevésbé akadályozó terhek súlyosodnak tevékenységének kiterjesztett szárnyaira akadályozva őt röptében, midőn másodsor is az általa annyira kedvelt eszméért, Lengyelország helyreállításáért, bár más küzdőterén és közvetett hatással kardját kirántja hüvelyéből, megédeszt gyakorlati kézzel forgatja azt megint, de a körülmények ölműsulya megint karjára nehezkedvén, azt lebocsátja, hogy soha többé föl ne emelje.

Az olvasó bővebb tájékozásul álljon itt az „emlékiratok” megkezdése előtt Dembinski altábornagynak rövid életrajza.

Gróf Dembinski Henrik született 1791-ben a krakkói vajdaságban, Krakkóban kezdé tanulmányait s 1807-ben a bécsi utász-akadémiába (Genie Akademie) lépett, mely tanintézetben két évet töltött. Egyik párfogója ekkor egy osztrák lovassági ezredben hadnagyi patenssel kínálta meg, ugyszintén Poniatovskij herceg is tisztí ranggal, ha az általa ujon alakított csapatba lép. Dembinski mindkét ajánlatot visszautasítá s mint egyszerű közkatoná lépett egy ő lengyel csapat, az 5-dik lovas vadászrezd sorába. Az 1812-diki hadjárat megnyitja előtt már hadnagy volt D. Smolensk ostrománál annyira kitüntette magát, hogy Bonaparte Napoleon őt a csatatéren kapitánynak nevezte ki, mely rangban a hadjárat végeig meg-

És ha Boyer tábornok állításai elégteleneknek látszanának, hivatkozni lehet magára Bazainere, ki védíratában, mely a cynismus ks szemtelenség ne továbbja, nyíltan bevallja, miszerint Boyer tábornokot felhatalmazta a porosz kormányt megkeresni, hogy a rajnai hadsereget, a német csapatok irányában semlegességt föltétele alatt, Franciaországban meghagyja, hol aztán a rendpárt magvát fogja képezni. — A „Republique française végre kiemeli, hogy az utasítások, melyeket Bazaine a Versailles-be induló Boyernek adott nem kevésbé terhelők, reá nézve, mert ezekben a többi közt azt mondatik: „Az országot csak hazai sereg nyugtathatja meg, mely még érintetlen és jó szelleműtől van áthatva. E hadsereg kezességét nyújtana Poroszországnak a jelen viszonyok közt általa követelendő biztosítékok mellett és lényegesen hozzájárulna egy rendes és törvényes hatalom felállításához, melylyel minden megrázkódtatás nélkül és természetsszerű módon lehetne a viszonyokat megújítani.” — Látnak ebből, hogy Bazaine helyzete naponta súlyosbodik.

Előterjesztés

az erdélyi kölcs. jég és tűzkármentő társulatnak 1872. október 10-én d. u. 3 órakor a r. k. Lyceum tanácskozó termében tartott közgyűlésre.

Tisztelt közgyűlés!

A midőn most, a földmívelés- ipar és kereskedelmi m. k. miniszterium ide augusztus 2-án kelt 9074. sz. alatti kibocsátványá alapján az „Erdélyi kölcs. jég és tűzkármentő társulat”-nak törvényes közgyűlés képviselője — s következésképpen a nyilvánosság előtt állok, — megvallom: hogy hosszas évek óta törekvésemnek — legfőbbjéért értem el!

A multakról kellően számot adni, a társulatnak kitűzve volt céljával össze nem férő intézkedésekből — bekövetkezett bajok orvoslására utat nyithatni, s kielégíteni nemcsak, mindazon szenvedő tagjait, kik ezen — hazánkban legrégibb üttörő-intézethez bizalommal ragaszkodván, illő kártalanításokkal ez ideig függőben maradtak, hanem, a mennyire lehetséges, egyszersmind hasznosítani azon utólagos járulékokat is, melyeket az összes tagok e társulatnak hozni kötelesség, saját magok és a közérdek emelésére! mind ezek fölött pedig, azon megtestesült eszmén ejtett csorbát is valahára kiküszörölni, melynek alapelvei szerint, tartatják fenn magukat — nemcsak kisebb-nagyobb családok, — községek és országok; és melynek alapján azoknak ereje, — jóléte, — virágzása fejlődhetik ki! — sőt szabad meg tovább is tekinteni, — a mindenségben levő testek fejlődése s fenállása, le azoknak legparányibbjaig mind az együletes viszonzalagos hatású kölcsönös kapcsolattól vannak feltételezve! — értem a viszonzalagos ságot vagyis a kölcsönösségi eszmét! melyre nézve, némelyeknek azon „modern” állítását illetőleg: hogy „a kölcsönösség már túlélte volna magát” csak annyit jegyezek meg, hogy egyebet mellőzve, azon elhomályosítást célzó — állításnak, csak akkor lehetne hitelt adni, ha azok egyszersmind bebizonyíthatnák azt is: miszerint 1—2 száz embernek ereje, többel bir, mint együttes akarat 20 vagy 100 ezer emberé.

maradt, míg egy okt. 18-án kapott szuronysebzés folytán kórházba került.

Az 1813-iki szászországi hadjárat megint a harcokban találja őt s alkalmat nyújtott az okt. 14-től okt. 18-ig folyt harcokban vitézségét kitüntetni, mit Napoleon a becsületrend keresztjé adományozásával jutalmazott.

Franciaországba érve Párisba rendeltetett s Wielkorski tábornok Warsó herezegység hadügyminiszteri helyettese segédje lett.

Miután Napoleon császár Fontaineblauban trónjáról lemondott volna, Dembinski visszatért Lengyelországba, 1815-ben megnősült s jószágain a legnagyobb szenvedéllyel foglalkozott gazdasággal. 1827. képviselőül választják akövetkamrába; melyben főleg, mint pénzügyi bizottság tagja működött s ő ön egyik alapítója a lengyel földhítelintézetnek.

Két évvel később más terén való működésre szólítá őt a sors. A végzeteljes 1831-dik évben ugyanis a krakkói kerület élére állítottott s egyidejűleg ezredesi rangot nyert.

A grochowi ütközet napján egy gyaloghadosztálylyal, melyt maga toborzott össze Warsóba érkezett. Nemsokára kieszközlé, hogy legkedvesebb fegyverneméhez a lovassághoz tététt, s egy hadosztály vezetésével bízott meg. Ezen lovashadosztály élén kezdé meg a támadást Dembe-Wielke ellen s eldőnté az ütközetet.

Pár héttel később Dembinski egy mindhárom fegyvernemből álló hadcsapat vezérletét veszi át s az egész hadsereg jobb szárnyát vezényelte. E hadosztálylyal a Kufel mellett 40.000 emberrel s 200 ágyuval előtörő Diebitsch tábornagynak érzékeny veszteségeket okoz, az oroszokat egész napon keresztül foglalkoztatja s ezáltal a lengyel hadsereget megmenti a megkerületés közel fenyegető

Megbocsát a t. közgyűlés, ezen kis eltérésemért, de kénytelen voltam arra, miután az erdélyi társulaton ejtett csorbá, — t. i. munkálatának oly rögtönözve történt — s hivatalosan — a gyűlésből — minden kikérdezte sem nélkül megszűntetése alatt, nem lapangott egyéb, mint a kölcsönösségen alapult — válvetett önségélyezési eszmét hazánkban nyeréskedő új vállalatok előnyére népszerűlenné tenni, s tapasztalható előnyösségének oly színezetet adni: hogy az — mint tények is bizonyítják az érdekelt közönség rovására rémul szolgálhasson.

E jelen, a tisztelt közgyűlés asztalára letett számadások, ezen intézet rendes működéséből az 1866-ik év első évnegyedét foglalja magában, és pedig az évszának rendesen legsilányabb részét; úgy szintén az ügy folyam meálapítása utánit az 1870-ik évig.

Ugyanis tekintve, hogy 1866. február 26-án tartott rendes közgyűlés az ügyfolyamnak fenntartása mellett, az egész évre kihatólágt intézkedett, s e szerint az 1865-ik évi rendkívüli szükséglet fedezésére — a szabályok alapján 70 kr-ával összesen 62,073 forint. 30 kr. díjpót kirovást állapított meg; mely összeg azon évi számadásba bevétel gyanánt felvéve lévén, tette, hogy 70,093 forint 9 kr. lehetett maradvány képen áthozni. De miután azon évi ápril 3-án tartott rendkívüli gyűlés a társulat munkálatát megszüntette, és a már megállítva volt kirovandó díjpót mennyiség is, e miatt megváltoztatott, ez okból, és hogy jelen számadás az 1865-ik évbelivel összefüggésben álljon, szükség vala: mind azon tételeket is e számadásban a bevételi rovatba áthozni, melyek azon év utolsó napján, a társulat könyvében teljesen nem voltak befejezve, u. m. a kár kifizetése utalványoztatott 25,598 forint 9 kr., valamint a bejelentett károk fedezésére fennhagyott 61,160 forint, másfelől pedig: a kiadási rovatban a megállapítva volt, de maga rendén teljesedésbe nem ment 62,073 forint 30 kr. díjpót, s ezután a kifizetéseket, melyek az 1866-ik év kezdetétől innen — teljesen kitisztázva lettek.

E számadás kimutatja, hogy minő tevékenységgel folyt kibontakozása ezen intézetnek rendes ügy menetele alatt, és midőn annak megakadályoztatása után kimutatja, a még függő károk mennyiségét, melyek között a már utalványozva voltakból 7,311 forint 30 kr., mint a Pozsony-Nyitra és Trencsén megyékre vonatkozó, a rendes ügyfolyam megszakadása — időközben illető főügyvivőnek elhalálózása, s idejében szükséges teendők tételébeni akadályoztatások miatt maradtott az intézetnek terhére Tanusítja továbbá, hogy nemcsak a 1865-ről bejelentve volt károk összege az előirányzott 61,160 forint. mennyiségnél tényleg alább üött ki, (47,947 forint) sőt az 1866-ik év első évnegyedben előfordultaknak aránylagos fokozata (4,802 forint 56 kr.) csak kevéssel áll fellebb azon időszak rendes díjbévetelnek (8,233 forint 69 kr.) fele részénél, — mely új káresetek sem haladták túl az eléltti évek — annyi idejű mennyiségét, hogy akkoriban kevésbé avatottak között nyilvánult mesterileg előidézve lett megrémülést, igazolhatta volna; miután azon időben csoportosult munka miatti kimerültségből — a megtörtött rendes közgyűlés után — eredett súlyos betegségetem kívül, semmi rendkívüli-ség nem érte volt e társulatot. — De teszem fel, hogy ha úgy lett volna is! nem hiszem, hogy abból kifejtett számtalan sok oldal — az életbe mélyen beható — kedvetlen s káros következményeivel veszélyétől. E tette következtében tábornokká léptettetett elő. Nemsokára egyik másik hadosztály élén látjuk őt, a hadsereg balszárnyán, hol azzal lón megbizva, hogy a Narew folyón keresztül vezetelt hidat, mely Osztrolenkával szemközt fekszik, elfoglalja s ezáltal a hadsereg lehető visszavonulását biztosítsa (maj. 26-án). Majdnem teljes besötétedésig védi a hidat Diebitsch tulnyomó számú hadcsapatai ellenében s így lehetségesé teszi a lengyelekre nézve, hogy Warsóra támaszkodva visszavonuljanak.

Az Osztrolenka melletti vereség után ő volt az ki a haditanácsban egy Litvániába eszközölt betérés (diversió) mellett felszólt. E diversio ugyan létre is jött, de a lengyel viszálykodó és belső visszavonásbankedvét leljellemvonása táborban sem tagadhatta meg magát s így a Gielgud-féle expedítő hadosztályt kísértő két tábornok Chlapowski és Rohland üötti versengés a sikert lehetlenné tévé. Miután a hadosztály szorult helyzetbe jutott volna, a haditanács elhatározá a több szakaszokba osztást s a porosz területre menekést, hol aztán a fegyverek valának letendőek. Ekkor D. felháborodva felált s elhatározat ellen tiltakozott s kijelenté, hogy ha őt más hadosztály nem követi, ő egyedül saját csapatával át szándékozik törni az ellenség hadsoraik s készebb elveszni, semhogy magát a gyűlölt poroszoknak megadja.

Dembinski csakugyan egyedül is maradt.

Chlapowsky és Gielgud hadosztályait, a nélkül hogy katonáik az ut célját tudták volna, a porosz határon átvézték. Midőn meg törtörtént s a csapatok kezdék gyanítani sorsukat, egy tüzer hadnagy Gielgudnak vágat s az arulót lelővi lováról. Erre Chlapowski kerekelt oldott s menekült alárendeltje dűhe elől.

ért azt valaki kellő belátással, helyeselhesse! Mert valamint az állam, katonáit nem azért tartja, hogy csupán a társadalmi jó rend fenntartását — békés időben — őrizze; hanem hogy szükség esetében, a betörő ellenséggel szembe szálljon; ekkor pedig netalán kis vereség után, nem fognak azonnal mindent feladni, hanem annál nyomakodóbb erővel ismét szembe szállni, minél jobban volt előre gondoskodva a szükséges tartalékairól. — Így átlát az az „Erdélyi társulat” —unkkal is! Ez is hivatva volt küzdeni az előre nem látott elemi pusztítások következményeivel szembe, és segélyt nyújtandó annak csapásai általi megkárosultaknak; és pedig nem csak rendes viszonyok között, hanem akkor is, — midőn rendkívüli esetek is bekövetkeznek — kétségtelen, hogy erről a társulattól előre gondoskodva volt, miután az alapszabályokba körülírta, s a társulat összes tagjai által írásilag elfogadott feltételek alapján — teljesen megfelelő tartalékkal is rendelkezhetett; mely tartalék — az összes tagjainál — minden nagyobb megerőltetés nélkül, lehetővé tették: a bekövetkeztnek még csak 9-szeres nagyobb arányú szerencsétlenségekkel is szembe szállhatni. Isten tehát erő volt, és pedig a társulati tagok által együttesen teremtetett saját önmaguk biztonsága érdekében! és van az most is, hogy ha azon irányt követjük, mely a kellő szabályszerinti összefüggéssel — annak alapján, a tagok érdekét hasznát határozottan célozza!

Kimutatják végre a számadások, hogy a míg törlesztendő károk 53246 forint 85 krt tesznek, ugy szintén a még teremes apasztás alá eshető kétségesekre 20000 forint fenntartását, valamint azt is, hogy az ügyfolyam megszüntetése s hosszas huzás halasztás által keletkezett terhe a társulattól körülbelül 64609 forint 55 krt tehet; mely utóbbiakra nézve azonban, reményesség van — az ügy folyamat kellő utba igazítva — hogy tetemes mennyiség lesz azokból a társulat javára fordítható. — És mindezek után, azokra — a kitett fedezeti összeget 177981 forint 33 krt tekintve, a törlesztendő teljes teljesítése után is még körülbelül 24363 forint 99 kr. maradvány mutatkozik megtakaríthatóan — a társulati tagok közös érdeke javára. Ez debizonyítja egyszersmind azt is, hogy mennyire voltak érdemesek azok hitelre, kik a társulattal ügyfolyama megakadályoztatását nem tekintve „fizetés képtelenségét” híroztatták, midőn a számadásban felvett mennyiségeken kívül a társulattól még 478152 forint állott szabályszerinti rendelkezése alatt, feltéve: a társulati tagok joga s kapcsoló szerveinek ép — és sértetlen fenntartása mellett.

Bizonyítja ez, hogy itten nem volt „szédelgés” — mely azon esetet, akkori időben, némelyek igyekeztek indokolni a nagy közönség előtt; mert ahol úgy mint it — ez intézetnél a rendes díjakon felül rendkívüli fedezetül állott minden millióra 53 ezer forint, következőleg minden 100 millió biztosított összeggel szemben — még 5 millió 3 száz ezer! akkor miuek lehetne részvény társaságokat nevezni, melyek 5—6 száz millió biztosításukra összesen is csak 1—2 millió forint kezeskedést nyújtanak! Ebből látható, hogy az „erdélyi társulat” tagjainak a kölcsönös következesen alapult legtisztább értelembe veti „biztosító intézet” volt! még pedig biztosítottjainak lehető teljes biztonságát tűzte ki céljául, távol lévén, azoknak rovására a „szédelgés” alapuló bizonytalan hullámzásoknak esetleges rossz következményeit, magában foglalni.

Alkotmányos életben ugyan egyik gyűlési határozat, egy más későbbi gyűlés határozata által megváltoztatható! — jelesen, ha amaz előre nem látott káros következménynek mutatkozik.

E társulattal is rendes évi közgyűlése 1866. február 26-án tartatván meg, mely a letelt 1865. évi számadások szoros vizsgálatával foglalkozván, a szabályok értelmében, jól megfontolva tette minden határozatait, még pedig kihatólag a beállott egész évfolyamra, gondolatlan sem merülvén fel bár minő megakadályoztatás is. Ezen rendes közgyűlésileg hozott határozat azonban, ugyan azon év április 3-iki (a társulat egész élete alatti legelső) rendkívüli gyűlése által feldöntetett, de a midőn az előbbi rendes közgy. határozatainak szabályszerinti tagok érdekében voltát tényleg eltagadni nem lehet, éppen úgy az utóbbit. k. gyűlés következményei elegendően tanuskodnak arról, hogy azon irány, melyet a rendkívüli gyűlés tett, a társulati tagok érdeke mellőzéseivel s azoknak rovására történt, miként az a nagyméltósága földmivelés ipar és kereskedelmi m. k. ministerium 1870 május 24-én kelt s 13569—1868 szám alatti leiratában is elismerve van: és pedig oly irányban, hogy nem hogy egy becsületet kibontakozásra vezessék, hanem még mélyebben bonyolította össze, — számos családoknak érdekeit csapást, — közelítő intézményeink iránti bizalom ingadozását — s e részben hazánkban bel- s külföld előtti hírneve homályosítását idézővén elő!

Sokféle akadályok merültek fel 1866. április 3-iki r. k. gyűlés in étkedési folytán, melyek mindannyi jelzések voltak, hogy ha a társulat köte-

lezettségének eleget teendő — becsületesen kibontakozni, úgy egy oly útra kell térnie, melyen ezen czélt a legnagyobb valószínűséggel — elislohessen érnei.

E feletti tanácskozás, mai gyűlésünk tárgya! Kellő fonalat könnyen fogjuk megtalálni, ha tekintetbe vesszük, hogy a társulati tagoknak a szabályok alapján minő jogok voltak, kötelelességeikkel összekötve, és ha tekintjük, hogy azoknak helyreállítása által, hasznos eredményű kilátás mellett, mindenki könnyebben teljesíti kötelezettségét: meggyőződve lévén, hogy kötelezettség képen is teendő díjpótlásuk, — ez intézetnek egy sikeres fordulata által, „osztalék” gyanánt — nekiük könnyen visszaszívároghatnak. És végre a társulat teljes tevékenységének helyreállításával a költségek hordozása is megszolván, az — a különben elkerülhetlenül szükséges intézeti rendes bel- s kül munka szerveinek helyreállítása mellett tetemesen könnyebítették, s abban alkalmat nyújt: nemcsak a meglevő felszereléseké, hanem a hordozandó díjpotból is, tetemes összeget — a tagok s az intézet javára megtakaríthatni.

Mindezekre nézve segédkezéssül lenni kötelezte magát a társulat kárkövetelői tagjainak legnagyobb része! a midőn 5 évi „moratoriumra” állván azon esetben ha biztos kilátás nyíltatik ő nekik követeléseik kiegyenlítésére.

A körülményeket tekintve, ily nyújtandó kedvezmény előtt, meg kell hajolnunk? mert midőn az, egyfelől idő enged, eddigi sok hurokzartások miatti zilált állapotnak kellő rendezőhatásra épen ugy másfelől, alkalmat nyújt azon taglársaknak is, kiknek a díjpot mennyiség befizetése egyszerre egészben terhes volna, apóbb részletekre is felosztva, a befizetéseken könnyebítmínyel szemben azonban, a társulat részéről méltányosság is megkívánja miszerint minden moratorium mellett is, időközben oly gyorsan tisztázzák a tartozásait a mint csak engedni fogják körülményei.

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, nov. 8-án

— **Király ő felsége** szerdán este Budára érkezett, s más nap általános kihallgatást adott. Az udvar legfőbb 20—21-ke körül költözik vissza Budára, miután felséges királynéknak névnapját (19-én) Gödöllőn ünnepli meg.

— **A magyar történelmi társulat** „Századok” című jeles közlönyének ez évi októberi füzetében azon kedves hírt hozza, hogy gróf Zichy Edmund ő exja mint az osztatlan Thurzó-leányági árva uradalmának igazgatója ama nevezetes történelmi safsésket, Árvavárát nem csak ősi épségében megőrzi, hanem azt valóságos lovagkori muzeumná alakítja át, megbízván egyúttal a történelemben jártas ifj. Kubinyi Miklós levéltárnokot Árva vára monographiájának megírásával. A derék országnagynak a buzgó hazafias gondoskodásáért a nemzet nagy köszönettel és elismeréssel tartozik.

— **11—1872. parancsnoki. A kolozsvári önkéntes tűzoltó-egylet** pénzalapjának gyarapításához polgártársunk Orbán J. ur kávéház tulajdonos, azon szép ajánlattal járult, hogy mint az egylet pártoló tagja, a m. kir. egyetemnek f. hó 10-én tartandó megnyitási öröm-ünnepélye emlékeül látogatott kávéházának 24 óra alatti bevételét át engedte; az egylet méltányolva polgártársunk önzestelen adományát, — nyilvános köszönetet mond érte, s ezt nem csak közudomásra juttatja, hanem egyszersmind felkéri ugy azon kávéháznak napi vendégeit, valamint a város minden rendűs rangu férfait, hogy számos megjelenéseik által szerezzék meg a városi tűzoltó tagoknak azon örömet, — hogy az egylet több nemű szükségéi fedezésére megkínáltatva — filléreikkel maguk is hozzá járulni kívántak. A kolozsvári önk. tűzoltó egylet parancsnokságától. Kolozsvárt 1872 November 8-án Minorich Károly főparancsnok.

— **A kolera járvány ellen.** Városi hatóságunk a középületek számára nagy mennyiségű vasgálic vételét rendelte el.

— **Felhívás.** A b.-hunvadi-vidéki tanító önképzőkör folyó hó 12-én tartandja értekezését, melyre minden nevelésügy barátot tisztelettel meghívunk a kör tagjai. B.-Hunyad, nov. 7. 1872. Sz. M. körjegyző.

— **Honvédszászlószentelés** A n.-enyedi honvédszászló zászlószentelése nov. 3-án ment végbe Erdélyi püspök Fogarasy őexja. vezette az egyházi szertartást. A tábori mise után megtörtént a zászlószentelés és szegbeverés. E szertartás után Gráf tábornok átadta a zászlót zászlóalj-parancsnok Szászának, ki azt viszont rövid beszéd kíséretében át nyújtotta a zászlóaljának. A honvédekhez Eltes K. kath. Fülöp ev. ref. és egy román lelkész szollottak. Eltes beszéde valódi lelkesítő szót volt. A hovádek mind hármat megélték

Az eskütelletel után elvonult a zászlóalj a honvéd tábornok előtt. A fényes szertartás után a vendégek átrándultak Csombordra b. Kemény Istvánhoz hól a nagy lakomán Gráf tábornok a királyi családra és József főhercegre, b. Kemény Lónyai miniszterelnökre, Fogarasy exltja b. Keményre és a zászlóanya bárónőre, aházi ur viszont a püspök ő exltjára, Béli Gergely Andrássy grófra, b. Kemény a bonyédekre, dr. Eltes a zászlóaljparancsnokra, Gáspár János tanfelügyelő végre a három lelkészre emeltek poharat. — Délután a vendégek visszatértek N. Enyedre és este fényes táncvigalom zárta be az ünnepélyt.

— **Tűzoltóink** — mint halljuk — a parancsnokság részéről aláírási íveket nyertek, hogy városunk lakóit adakozásra buzdítsák, s ez úton a ruhajunk beszerzésének költségeit fedezni lehessen.

— **Hidakat javítanak.** Városi hatóságunk nagy gondot kezd fordítani a rongált hidak kijavítására. Közlebebről is három hid kijavítására adott rendeletet.

— **Nem tartatott meg.** — Az egyetemi polgárság ismerkedési estélye, — mely a Biasini vendéglőben tegnap lett volna megtartandó — későbbi közmegegyezés folytán, bizonytalan időre elhalasztatott.

— **A veszett eb** négy embert mart meg, három gyermeket — a „Károly” kórházba szállítottak orvoslás végett; a negyedik egy tanuló, ki ott már 40 év óta adóhivatalnok.

— **A m. tud. akadémia** m. hétfői ülésében Vadnai Károly „Az első magyar társadalmi regény” című székfoglalót tartott Fáy András „Béteki háza” fölött. Ez alkalomból a „Főv. lap.” így írta: „A regény sokáig mostoha gyermeke volt a szépirodalom családjának, melynek valódi hozzátartozóját, minthogy nem voltak klasszikus ősapái, csak jó későn ismerték el. A regény elméletét az akadémia tulajdonképen csak V. K. vezette be. Regényírókat választott az akadémia; Jósika, Jókai, Kemény regényírói érdemeit többi között egy akadémiai szaraz koszoru is jutalmazta. De egyik sem ilyekézett a maga művészetétől bemutatni az akadémia előtt, a mi abban tudomány. Egyébiránt fölötté kevés is, a mi minálunk a tárgyban írtak Jósika „Regény és regényészete”, P. Szathmáry Károly „A beszély elmélete”, Erdélyi „Század negyedik” — nek ide vonatkozó része, azután a napi kritikák és ezzel eljutottunk a végponthoz. Pedig a regény napjainkban oly társadalmi hatalom, melynek szövetségét keresik a tudomány és politika is.”

— **Uj találmányu kocsí.** A magyar iparos életrevalósága napról-napra újabb bizonyítéka annak, hogy iparosaink egy hajszállal sem állnak alább a külföld iparcsinál, sőt sok tekintetben felül is mulják azokat. Ez alkalommal Reiter István váci kocsiagyáros új találmányára hívjuk fel olvasóink figyelmét, kinek sikerült kocsuk megváltól egy oly szerkezetű kocsí rugót kimódolnia, mely teljesen feleslegessé teendi a nehéz törékeny, s rászós érozrugókat. Reiter ur ily készítményű első kocsiját a f. évi július 15-én megnyitott szabócsmegyei gazdasági kiállításon mutatta be először, hol azt Csoma István ur vette meg tőle, ki a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik az új rugóju kocsí előnyéről a régiéek felett. A derék iparos szabócsalmat is kért találmányára, s mi hisszük, hogy az ipar- és kereskedelmi miniszterium azt bizonyára is meg fogja adni, annál is inkább, mert az új találmány gyakorlati előnye már is elismerésben részesülnek azok részéről, a kik azt ismerik. Mint halljuk, Reiter ur új találmányát a bécsi világiállításon is be fogja mutatni.

— **Vesztett-eb.** Tegnap délben szénutezából egy veszett eb indult le, végig nyargalva utcáink nagyrészét s a járó kelő tömeget nem kis mérvben ijesztgette. Mint mondják a külmonostor utcában egy gyermeket, itt és a barompiacson állítólag több kutyát és marhát mart meg. A megjelent esendőők nem lötték le a veszett ebet, úgy hogy ez ismét a piacon keresztül a szénutezába került vissza s annak derekán egy kis gyermeket megmarcangolt. Délután 4 órakor azután elindult a zöldszekér a veszett állat felkeresésére.

— **„Századok”** új füzetét igen érdekes cikkek képezik, a többek között Zrínyi a költőnek 5 levele 1663—1664-ből.

— **Az újvidéki szerb egyházköz-ség** képviselőtestületét feloszlatta a kir. biztos.

— **Uj sapka.** A helybeli tanítóképezde tagjai már mindnyájan egyforma sapkát viselnek; a csinos s egyszerű sapka csak azáltal különbözik tűzoltóinkétól, hogy setétebb posztóból van készítve s elől ezüst koszorúval s e három betűvel: K. T. J. (Képezdei tanító-jelölt) jelezve.

— **Hymen.** Szacsavay Clotild k. a. a napokban tartá esküvőjét Nagy Sándor vasuti hivatalnokkal. Áldást e frigyre!

— **Szlávy min. elutasítva.** Szláv nov. 4-én a Lloyd-épület helyiségét akarta megvászálni és délelőtti oda is ment e czélból, de tervét — a Lloyd-szolgája meghusítottta, mert a minisztert egyszerűen kiutasította, Szláv jóit nevetve a tévedésen, hamar eltávozott.

— **Halmiban** (Ugoosában) egy furfan-

gos pincér több ur családot elámitott közelebb azzal, hogy ő a Petőfi fia, a ki pedig már két év előtt elhunyt.

— **A műgyetem** Pesten nov. 5-én megnyitott. Az intézet ez évben tartá meg negyedszázados jubileumát, s ugyancsak ez évben lépett tényleg az egyetem sorába.

— **Színházi műsorozat.** Vasárnap nov. 10-én: Eljen az egyenlőség, irta b. Eötvös, diszeldadás az egyetem megnyitására. 2-ik szünet. — Hétfőn 11-én: Szép marquis nő. 39. bér. — Kedden 12-én: Szép Helena 40 b. — Szerdán 13-án: A jó falusiak, 41 b. — Csütörtökön 14-én: Felolvasónő, Női könyvek 42 b. — Pénteken 15-én: Pajkos diákok. Egyetlen leány 43 b. — Szombaton 16-án Velencei Kalmár 44 b. — Vasárnap 17-én: Nagy apó 45 bér.

— **Mészöly Gáza** tájfestész, ki most Székes-Fehérvártól időz anyjánál, e napokban indul onnan Münchenbe, hol magyar motívumait a bécsi világiállításra dolgozza föl.

— **Strikeok.** Bécsben már néhány nap óta strikeolnak az aranyművesek; a levélhordók is, kik fizetés felemelést kértek a kereskedelmi minisztertől, munkabeszüntetéssel fenyegetődznek f. hó 15-től kezdve, ha kérelmüknek nem tesznek eleget.

— **Idős házaspár.** Bécsben a férj 99, a neje pedig 97 éves; most szádékozik 71 éves leányukkal fiuk nászünnepélyére Sziléziába utazni, ki ott már 40 év óta adóhivatalnok.

Nemzeti színház.

Csütörtökön nov. 7. színre került: „Falura kell menni” Bayard és de Vailly 3 felvonásos vigjátéka, fordította Szilágyi Sándor. Egressy ur mint rendező — ugy látszik — maga választotta magának a darabot, mely kedvenc darabjai közé látszik tartozni; könnyedebben és fesztelemből mozgott Drang Ferdinánd szerepében, mint bár mely más szerepében; általában véve meglehetősen alakított s a sebtiben való beszéd is jobban illett mai szerepéhez. Csak a test- és fej hordozást s főleg a mimikát illetőleg lehet kifogásunk; mint a soliditást tettető férj még helyes mozdulatokat és arczjátékokat használt; de mint egy czimborá, ki házi kötelekeiből szabadult — egészen más fellépést várhattunk volna tőle. A darab végén némileg sokat helyre hozott a tánczjelenetben. Mátrai ur (Presser tanácsnok) mind végig igen jól játszott. Boér Emma k. a.-nak a Drang Coelestina-féle szenteskedő szerepek nem valók; a pruderit festésében több természetességet ohajtottunk volna. Philippovichné asszony (Zimmerné asszony) szerepében jól beletalálta magát s mint Mátrai ur ugy ő is a keneteljes modort igen jól festé. Eichner Anna k. a. szerepében tanusított felfogására az a megjegyzésünk, hogy a naivsághoz a kedvesség és vidorság is tartozik s a komolykodás épen nem illik. Fodor né asszony (Flór né fiatal özvegy) igyekszik, a szereplésben jó példát mutat; a modorosságát kellene levethetnie. Szilágyi ur (Freimann Caesar tengerész) változatos szerepét művésziileg tudta egyhangúvá tenni; ha tőle nem halljuk, bizonyára nem tudjuk, hogy tengerésszel van dolgunk — az egyenes, kissé sértő őszinteséget, a tengerészi bárdolatlanságot nem láttuk jól visszaadva; a mi pedig azt a jelenetet illeti, midőn Flór né értesíti, hogy őt még mindig szereti, azt lehetetlen lett volna könnyősebben tenni; semmi melegség semmi tűz! Krasznai ur (Braun Eduárd) pedig pro primo mindjárt első megjelenésekor megakadt, pro 2-o egyáltalán nem mutatott frakhoz és cylinderhez illó urias magatartást. Közönség szép számmal.

— **Kolozsvári piac.** Egy pár szép ökör 470 ft. Egy pár közepes ökör 320 ft. Egy pár szép tehén 230 ft. Egy pár közepes tehén 200 ft. Marhahus fontja 22 kr. Borjúhus fontja 18 kr. Egy pár szép disznó 220 ft. Egy p. közepes 180 ft. Egy pár süldőmalacz 70 ft. Disznóhus fontja 28 kr. Szalonna, nyers mázsája — ft. Szalonna, száraz mázs. 46 ft. Szalonna füstölt fontja 48 kr. Fagygyu mázsája 24 ft. Zsir köz. kupája 1 ft. Zsir, hajzsir kup. 1 ft 10 kr. Ludzsir kup. 1 ft 50 kr. Széna, szekere 20 ft. Szalma, szekere 12 ft. Fa, száraz hosszú öle 30 ft. Fa, száraz rövid öle 12 ft. Nyersfa szekere 6 ft. Egy pár pulyka 5 ft. Egy pár liba 3 ft kr. Egy p. kappan 2 ft — kr. Egy p. csirke 70 kr. Tojás 4 db 10 kr. Deszka párja 1 ft — kr. Zsindely ezre 4 ft. — kr.

— **Árjegyzék.** nov. hó 7-én tartott hetivásárról (alsó a. mérő középpár.) Tisztabuzza 7 ft. 70 kr. Elegybuza 4 ft. 50 kr. Rozs 4 ft. 42 kr. Árpa 2 ft. 72 kr. Zab 1 ft. 20 kr. Törökbuza 5 ft. 62 kr. Pityóka 2 ft. 42 kr. Marhahus fontja 21. Kolozsvárt, nov. hó 7-én 1872.

Felelős szerkesztő Sándor János.

80 sorsjegyre

három milliónál
többre menő összes főnyeremény-
nyel játszhatni mint résztvevő olcsó
játéktársulatainkban.

20 darab főnyeremény, 21 havi
részlet 5 ft., bélyeg 99 kr.; húzás decz.

1-én, főnyeremény 300,000 frank.
20 darab 1864-ki sorsjegyre, 24

havi részlet 8 ft., bélyeg 1 ft. 30 kr.;
húzás decz. 1-én, főnyer. 200,000 ft.

20 db. 1839-ki ötödik sorsjegyre
28 havi részlet 8 ft., bélyeg 2 ft. 55 kr.
húzás decz. 1-én főnyer. 220,000 ft.

20 darab hitel-sorsjegyre, 24 havi
részlet 10 ft., bélyeg 2 ft. 55 kr.; hu-
zás január 1-én, főnyeremény 200,000 ft.

Az 1839-ki sorsjegyeknek akkor az-
tán még csak 4 húzása lesz, s min-
tán addig minden sorsjegynek ki kell húzani,
a nyerés esélye rendkívül nagy.

Az első havi részletek és bélyegilleték be-
fizetése után, megkapják a résztvevők a
részletjegyeket. A megrendelés, valamint
a további részletek fizetése postai utal-
vány által történhet.

A lefizetés tartama alatt minden hu-
zásra játszanak a résztvevők, s annak be-
fejezése után kapnak egy eredeti 1864-
ki, egy török, egy Credit- és

1839-ki sorsjegyet.
Az osztrák Industrial-Bank
váltó irodája.

Fürst Eduárd,
Bécs, István tér.

2-5

(605)

(574)

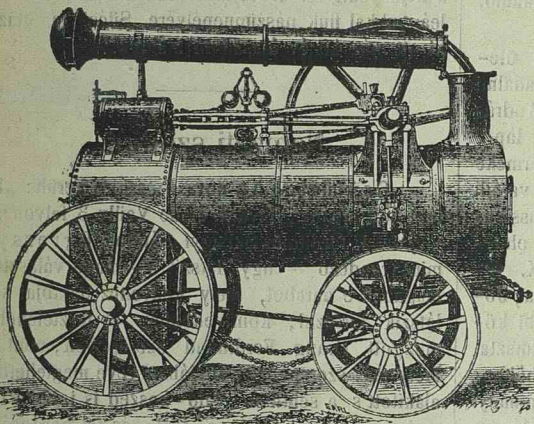
Köszvény és csúzos bajok

gyógyíthatók. A legjobbnak, valószínűleg egyedülinek bizonyult szer erre
dr. PATTISON köszvényváltója
kitűnő sikerrel alkalmazható arc, mell, nyak és fogfájdalmaknál, fej, kéz és térdgör-
csökben, tagszakadásoknál, hátgerincz és ágyék-fájdalmakban stb. Egész csomagok
70 kr., félesomagok 40 krral. o. é. kaphatók. Engel J. József gyógyszerészné
Kolozsvártt.

4-8

GŐZCSÉPLÉSI FELHÍVÁS.

(582) 6-6

Alóírtak egész tisztelettel tudomásra hozzák a nagyérdemű
földbirtokos és haszonbérlo közönségnek, miszerint

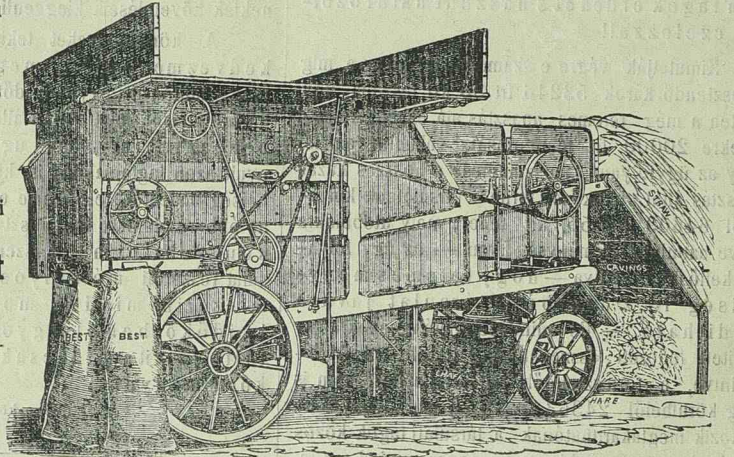
hat gőzcséplő gépüket, melyek az ország-
nak különböző helyeiben működnek,
a felvállalt munkák bevégezte után ha még valaki igénybe venni
kíváná,

Erdélynek bármelyik részében cséplés végett
átengedik,

szíveskedjék csépltetési szándékát alóírtakhoz mentől előbb meg-
emni. Feltételeink előnyösök és nagyon kedvezők.

Kolozsvárt, október 7-én 1872.

Berei és Merza.

(602)

6-*

A kolozsvári királyi szabadalmazott

TEMETKEZÉSI INTÉZET

Entreprise des pompes funebres

egy évi működése alatt teljesen bé bizonyította, hogy városunknak diszére, a t. cz. közönségnek hasznára van. Az intézet
főnállása óta **temetkezéseink díszesebbek s jóval kevesebbe kerülnek**, mi az által lett elérve, hogy az
intézet saját begyakorlott személyzetet, fogatokat, különböző gyász-szekereket, fa- és ércz-koporsót s egyéb

gyász kellékekből raktárt tart,

hogy mennyire kiérdemeltük a t. cz. közönség bizalmát, mutatja az, hogy helyt és vidéken minden nagyobb szerű temetést intéze-
tünk végezt.

A rendes temetések 25, 50, 100, 150, 200, 300 és 400 forintosok — azonban ezen díjszabállyal tetszés szerinti eltérés
eszközölthetnek s kívánatra **drágább** vagy **olcsóbb** temetés is rendeztetik.

A felsorolt díjakért az intézet a díjszabály szerint koporsót, párnákat, lepedőt, mádrácot, szemtakarót, ravatalt, szoba
diszítést, gyertyákat, egyházi szertartást, harangozást, szomorú jelentést, gyász és kísérő kocsikat, egyenruházott személyzetet, sir-
ásatást és befedést szolgáltat ki, rendez és állit elő oly pontossággal, hogy a gyászoló család közreműködése legkevésbé sem lesz
igénybe véve.

Ércz- és fakoporsók felszerelve vagy a nélkül magára is szolgáltatnak ki gyári árban.

Felvételi iroda: **Bogdán István** üzletében. Intézeti és raktári helyiség kül-tordautca a temető bójárásnál balra.

Kolozsvártt, október hó 1872.

A temetkezési intézet.

Bogdán István,
igazgató.